

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2025/2026-68)

DÜNYA ÇÖLLEŞME VE KURAKLIKLA MÜCADELE GÜNÜ (17 HAZİRAN 2026)

Çölleşme, arazi bozunumu ve kuraklık, günümüzün önemli çevresel sorunları arasında yer almaktadır. Sürdürülebilir olmayan üretim ve tüketim alışkanlıkları araziler üzerinde baskı oluşturarak toprakların bozulmasına yol açmaktadır.¹

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1994 yılında ilan edilen Çölleşme ve Kuraklıkla Mücadele Günü, her yıl 17 Haziranda kutlanmaktadır. Bu gün, çölleşme, kuraklık ve arazi bozulması konularında farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır.²

Dünya Çölleşme ve Kuraklıkla Mücadele Günü 2026 yılında; gıda güvenliği, su döngülerinin sürdürülmesi, biyolojik çeşitliliğin korunması ve iklim dayanıklılığının artırılmasında hayati bir önem taşıyan meraları ve otlakları küresel ilginin merkezine taşımaktadır. Bu yılın teması “Meralar ve Otlaklar: Tanı. Saygı Duy. Onar.” olarak belirlenmiştir. Bu yılki etkinliklerin amacı; meraların ekonomik, ekolojik ve kültürel değerinin daha iyi anlaşılmasını sağlamak ve bozulmuş meraların iyileştirilmesine yönelik çalışmaların artırılmasıdır.³

Aynı zamanda 2026 yılı Uluslararası Mera Alanları ve Göçebe Topluluklar Yılı olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda 2026 etkinliği; mera alanlarının ekonomik, ekolojik ve kültürel değerinin tanınmasına ve bozulmuş ekosistemlerin yeniden onarılmasına dikkat çekmektedir.⁴

Bu yılki etkinlik, Uluslararası Meralar ve Çobanlar Yılı ile de uyumlu olup, meraların korunmasına yönelik farkındalığın artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Dünya genelindeki meraların yaklaşık yarısı bozulmuş durumda ya da bozulma riski altındadır. Bu durum; gıda ve su güvenliği, biyolojik çeşitlilik, iklim dayanıklılığı ve kırsal yaşam kaynakları üzerinde ciddi sonuçlar doğurmaktadır. Ancak çözüm yolları bulunmaktadır. Sürdürülebilir arazi ve su yönetimine yatırım yapılması, kuraklığa hazırlık çalışmalarının geliştirilmesi ve uygun restorasyon faaliyetleri, ekosistemlerin geleceğini güvence altına alabilir.³

Arazi bozulması ve çölleşme kavramları nedir?

Arazi bozulması, başta kuraklık olmak üzere aşırı hava koşulları gibi birçok etken tarafından meydana gelebilir. Ayrıca toprağı kirleten veya toprağın kullanım değerini ve kalitesini düşüren insan faaliyetleri de arazi bozulmasına neden olur. Bu durum, gıda üretimini, geçim kaynaklarını ve ekosistemlerin sağladığı diğer mal ve hizmetlerin üretimini ve sunumunu olumsuz etkiler. Çölleşme ise, verimli arazilerin zamanla çöle dönüşmesiyle ortaya çıkan bir arazi bozulması türüdür.⁵

¹ [Internet] <https://www.unccd.int/events/desertification-drought-day/2024> Erişim tarihi:15.06.2026

² [Internet] <https://www.unccd.int/events/desertification-drought-day/2025> Erişim tarihi:14.06.2026

³ [Internet] <https://www.un.org/en/observances/desertification-day> Erişim tarihi:14.06.2026

⁴ [Internet] <https://www.unccd.int/events/desertification-drought-day/2026> Erişim tarihi:14.06.2026

⁵ [Internet] <https://www.who.int/news-room/questions-and-answers/item/climate-change-land-degradation-and-desertification#> Erişim tarihi:14.06.2026

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2025/2026-68)

Arazi bozulması insan için ne anlama gelir?

Arazi bozulması insan sağlığını etkileyebilen bir durumdur. Arazi bozuldukça ve çöllerin boyutu genişledikçe, gıda üretiminde azalma, su kaynaklarında kuruma meydana gelebilir ve insanlar yaşamlarını sürdürebilecekleri daha elverişli bölgelere göç etmek zorunda kalabilirler.⁵

Kuraklık nedir?

Kuraklık, iklim döngüsü içinde herhangi bir yerde ortaya çıkabilen uzun süreli bir kurak döneme denir. Yağış eksikliğiyle karakterize olan, su kıtlığına yol açan yavaş gelişen bir afettir. Kuraklık; sağlık, ekonomi, tarım, enerji ve çevre gibi farklı alanlar üzerinde ciddi etkilere sahip olabilir. İklim değişikliğine bağlı olarak artan yüksek sıcaklıklar kurak bölgelerde suyun buharlaşmasını hızlandırarak kuraklık riskini artırmakta veya kuraklık dönemlerinin süresini uzatmaktadır.⁶

Kuraklık su ve gıda kıtlığına yol açtığına, etkilenen nüfusta sağlık sorunlarına yol açabilir. Bu sağlık sorunları arasında şunlar yer alır:

- Gıdanın azalmasına bağlı olarak beslenme sorunları
- Su ve sanitasyon eksikliği nedeniyle bazı bulaşıcı hastalıkların riskinin artması
- Ruh sağlığı bozuklukları⁷

Şiddetli kuraklık ayrıca hava kalitesini de olumsuz etkileyebilir. Orman yangınları ve toz fırtınalarının daha sık görülmesine yol açarak, astım veya kronik obstrüktif akciğer hastalığı (KOAH) gibi hastalıkları olan kişilerde sağlık sorunlarının riskini artırabilir.⁷

Ülkemizde kuraklığın tarım sektörü üzerindeki olası etkileri oldukça belirgin olabilir. Yağış yetersizliği durumunda en çok yağışa bağlı kuru tarım arazileri etkilenmektedir. Türkiye’de bulunan yaklaşık 24 milyon hektar ekilebilir arazinin 18,5 milyon hektarlık (yaklaşık %77’lik) bölümünde kuru tarım yapılmaktadır. Bu nedenle kuraklığın ulusal tarımsal üretim üzerindeki etkisinin oldukça önemli olabileceği görülmektedir.⁸

⁵ [Internet] https://www.who.int/health-topics/drought#tab=tab_1 Erişim tarihi:14.06.2026

⁷ [Internet] https://www.who.int/health-topics/drought#tab=tab_2 Erişim tarihi:14.06.2026

⁸ [Internet] <https://www.tarimorman.gov.tr/TRGM/Belgeler/OTARIMSAL%20%C3%87EVRE%20VE%20DO%20%C4%9EAL%20KAYNAKLARI%20KORUMA%20DA%20C4%B0RE%20BA%20C5%9EKANLI%20C4%9EI/Yay%20C4%B1nlar%20C4%B1m%20C4%B1z/Tar%20C4%B1msal%20Kurakl%20C4%B1kla%20Mu%20CC%88cadele.pdf> Erişim tarihi:15.06.2026